

DAG VAN HET KASTEEL

24 mei 2e Pinksterdag
10.00 uur - 16.00 uur

**Doe de Devertocht
wandelend over water.
Wat? Water?**

DAG VAN HET KASTEEL

Het thema van deze is: Wat? Water?

het water omhoog te malen. Bij het graven van deze Ringsloot is men een fundament tegengekomen van een achtkantige toren, volgens de beschrijver de behorende tot het stam Huys van het geslacht D'EVER. Helaas laat de schrijver van het verslag na om de precieze plek te noemen. Tot nu toe is het altijd een bron van speculatie gebleven waar dat kasteel zou hebben gestaan. Tot er in 2015 tijdens een heel erg droge periode rechte lijnen zichtbaar werden in het weidegebied onder de ringdijk. Van dat lijnenspel zijn foto's gemaakt vanaf het houten hek op de dijk. De zelfde lijnen lieten zich weer zien in 2018. Toen hebben we met een drone gefilmd en gefotografeerd. Van boven gezien krijg je een veel betere indruk van de afmetingen en de structuur. Dat roept nog veel meer de vraag op: is dit wat we altijd zochten? Intussen heeft regionale archeologische dienst boringen en elektronische weerstandmetingen gedaan en in kaart gebracht met de conclusie, dat het vanuit archeologisch oogpunt een zeer aantrekkelijke hot spot is met grote verwachtingen.

LOPEN OVER WATER

Daar sluiten wij van D'EVER op aan. Want we gaan lopen om ons hoofd boven water te houden. Nee! Er is geen kunstbaan in de buurt en wonderen zoals in een bijbelverhaal daar zijn wij niet toe in staat. Nee, maar zo'n 300 meter oostelijk van 't Huys D'EVER was eens "De Poel", en vrijwel zeker stond daar voor 1350 een groter kasteel. De voorganger van deze riddershofstad stond voor een deel in de oever van "De Lisser Poel". Er zijn nog veel meer namen gegeven aan dit poelwater zoals het Graaf-

sewater, Geestwater, Cleijpoel, Steenpoel, Noort Poel, en Zuidt-poel. Bij het Hellegat en de Grevelijng voer men om het eilandt van Rovers Broock het Lange Rak of het Cagermeer op, dat weer in verbinding stond met het Leidsche meer. In 1623 heeft Hoogheemraadschap van Rijnland het besluit genomen om het Geestwater droog te maken. Om dat mogelijk te maken is er eerst een Ringsloot op de hogere delen van de oevers gegraven en werden er watervijzels en windmolens geplaatst om

Daar beginnen we dan alvast maar mee! We lopen over het bruggetje wat ons op de Vennestraat brengt. Zo'n bruggetje noemen we een kwakel. Vroeger zag je veel kwakels

tussen de bollenvelden. Kwakel komt etymologisch van het woord wankel. Deze is best stevig! We gaan over de kwakel links naar de rotonde waar we rechts aanhouden. Aan de overkant van de Heereweg zien we op de gevel HOBAHO staan. Dit zijn de eerste letters van de namen van de heren Homan, Bader en Hogewoning, zij waren de oprichters van deze bloembollenveiling. Het veilingterrein in Lisse heeft nu plaats gemaakt voor woningbouw. Overigens bestaat de HOBAHO dit jaar een eeuw. Twee jaar geleden was die eer aan het CNB dat zetelt in het gebouw met de ovale gevelpartij. Van ouds ook een bloembollenveiling. Hun mijnzaal is er nog en doet nu dienst als theater en filmzaal met de veelzeggende naam FLORALIS. In Lisse heeft vrijwel alles met bloembollen te maken. Bollenkwekers werden opgeleid in de Rijkstuinbouwschool, het statige gebouw naast de CNB. Hier was Alphons M. Hulkenberg leraar, deze man mijmerde al vroeg over de grote klomp stenen “de ruïne van Dever”, “de holle kies van Lisse”. Hij was de initiatiefnemer om van de ruïne weer een statige Donjon te maken. Hij onderzocht de geschiedenis van het oude geslacht Dever en enthousiasmeerde mensen om met hem zijn droom te verwezenlijken in 1978 werd Dever na 5 jaar restauratie geopend voor publiek. Op het terrein rond de school was ook het onderzoekscentrum voor de bloembollencultuur met laboratorium en proeftuinen. Professor van Slochteren en Nicolaas Dames waren de grote kopstukken op het gebied van veredeling en gewasbescherming. Langs de Heereweg zijn heel wat “bollenvilla’s”, tegenover de school zien we villa Wassergeest en over de Jannetjesbrug, villa de Venne, de

tweeling villa’s op 334 en 332, huize Buiten Lust en villa Eldorado. Ooit zijn er meer geweest. Riesenbeck werd gebouwd door baron Heereman van Zuydtwyck hij was de laatste eigenaar van het landgoed behorende bij D’EVER. ‘Riesenbeck’ is de naam van hun grote landgoed in Duitsland een stukje over de grens bij Hengelo. Na een klein stukje Laan van Rijkevorsel stappen we de 1e Poellaan in we lopen dus in de richting van de Lisser Poel nu Poelpolder.

Aan de overkant staan de huizen van de Van Matenesselaan, nog zo’n naam die strak verbonden is met Dever. Jonkheer Johan van Mathenesse leefde in de tijd dat de Lisserpoel werd drooggemaakt. Voor het graven van de Rijnsloot moest hij nog behoorlijk wat grond afstaan aan het Hoogheemraadschap van Rijnland. Ergens in zijn achterland zijn ze tijdens het graven de voorloper van zijn Dever tegengekomen, waarnaar deze tocht ons zal leiden. Over Leiden gesproken deze stad had van de Graaf van Holland de visrechten verkregen en dat leverde heel veel geld op voor de Sleutelstad. Links zien we de wieken al opdoemen van de Zemelpoldermolen. Deze molen loost ook water op de Ringsloot van de Poelpolder maar maalt de Zemelpolder droog. Over het water van de Ringsloot gaan we direct rechts de dijk op. Het talud van de dijk is eigenlijk de

oude oever van de Lisserpoel en werd in 1623 aangevuld met grond uit de gegraven Ringsloot die op de hogere gronden werd gegraven. Iets verderop komen we op de plek waar eens het buiten heeft gestaan van Simon van der Stel en zijn vrouw Johanna Jacoba Six. Het huis heette Uytermeer en is vrijwel direct na de

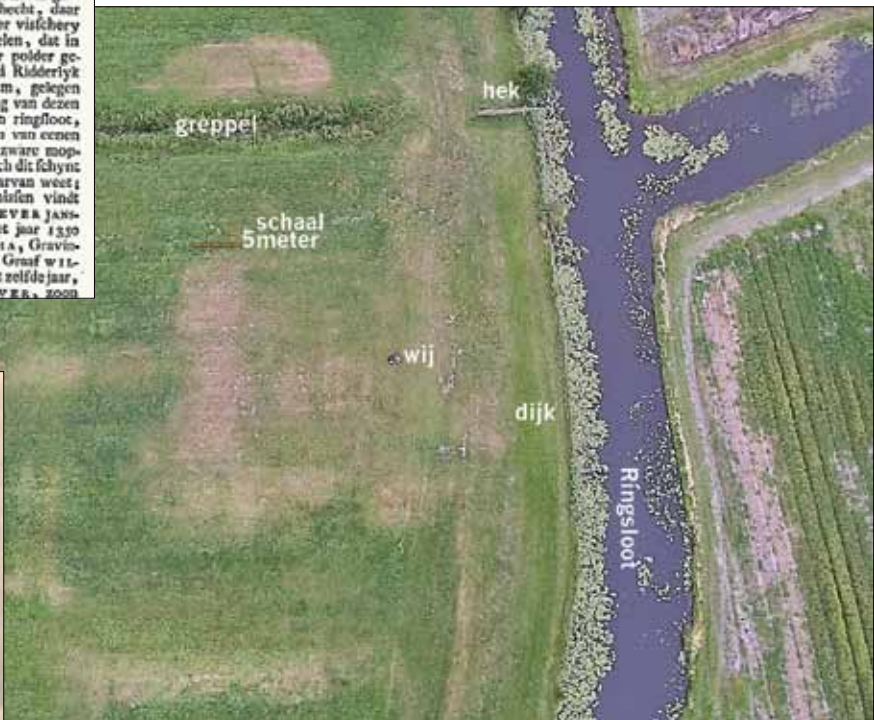
droogmaking gebouwd, vandaar de naam. Simon werd de eerste Gouverneur van Kaap de Goede hoop. Wat verder komen we bij één van de zuidelijkste stolpboerderijen. Stolpboerderijen zijn vooral in Noord-Holland te vinden en danken de naam aan het hoge piramidevormig dak. Wist u dat zo’n stolpboerderij iets gemeen heeft met ons dorp. Ze hebben beide een Vierkant als middelpunt. Van hieruit nemen we een scherpe bocht naar rechts en klimmen over het hek.

Nu zijn we in het oude achterland van Dever aanbeland en zien we de Donjon achter de boerderij, net met zijn hoofd boven de boomtoppen uitkomen. We zijn nu bij het pestbosje beland, iedere veehouder had vroeger zo’n bosje waar beesten werden begraven die omgekomen waren door de veepest. Een pestbosje werd zo afgezet dat er geen koeien konden grazen om besmetting te voorkomen.

water genaamd) aan de westzijde van het Kagerveel met twee inwateringen vastgehecht, daar het water infloemde, aan de kerck ter visschery gegeven waren. Men is van gevoelen, dat in dezen polder, ook veeltyds de Lissie poelder genaamd, het huis te Dever, een oud Ridderlyk stamhuis der edelen van dien naam, gelegen heeft, doordien men by de bedyking van dezen poel, onder het uitgraven van den ringsloot, diep in den grond, de fundamenten van eenen achtanten toren, van zeer grote en zware moppen aangelegd, gevonden heeft. Doch dit schynt ook alles wat men met zekerheid daarvan weet; en in de vaderlandsche geschiedschryvers vindt men gewag gemaakt van GERARD DEVER JANSZON, schuldksnaap; houdende in het jaar 1339 de zijde van Keizersin MARGARETHA, Gravinne van Holland, tegen haren zoon Graaf WILLEM den IV; ook vindt men, in het zelfde jaar, gewag gemaakt van REINIER DEVER, zoon

RAAP zocht alles tot ver in de bodem uit. De regenboog wees de weg naar de vindplek.

Een verzinsel van Cornelis van Alkemade of een kopie van een toen al antieke prent? Het was wel een Ridderhofstad met allure!

De dronefoto uit 2018 laat duidelijke contouren zien op de plek waar vroeger de oever was van het Geestwater. Het prentje laat een kasteel aan het water zien en de oude tekst geeft ook iets prijs over het graafwerk van 1623. Hopelijk mogen we ooit sleuven graven in de hoop de onderste grote stenen moppen boven te krijgen.

We zijn dus bij het kruisje op de schatkaart gekomen. Tussen het pestbosje en de diepe greppel liet de natuur door de aanhoudende droogte verschillende keren het zelfde patroon in het grasland zien. Dat hebben we wereldkundig gemaakt. Onderzoekers van het Regionaal Archeologisch Archiverings Project (RAAP) zette hun meetapparatuur precies op de plek waar de regenboog vertelde waar de 'pot met goud' te vinden is. Verder onderzoek zal op een dag aan het licht brengen of hier daadwerkelijk dat oudere Dever verborgen ligt. Het rapport van RAAP en hun conclusie is hoopvol gestemd. Er zijn bouwplannen voor dit gebied en juist op deze plek waar vroeger water was, komt weer wat water. Wat? Water? Ja water! In de vorm van een waterpark. We lopen weer verder naar de 2e Poellaan en we gaan over de brug met de verkeerde naam. Enig idee waarom de naam niet juist is?

Aan de overkant zien we het polderlandschap zich nog veel verder uitstrekken. Het Poelmeer strekte zich uit van Sasenheim tot Lisse zo'n vier kilometer lang en op het breedste deel een klein kilometer breed. We lopen langs het bloembollenperceel van Van der Slot. Ja zelfs de namen hebben hier met kastelen te maken. Bij de rotonde rechtsaf richting Dever. Kijk eens heel goed op de entreezuiltjes bij Heereweg 359, eens was hier de Uythof van onze Lieve Vrouwe van de Abdij van Ter Lee. Aan de overkant van de Heereweg zien we het al heel oude Wassergeest waar eens de Baljuw van ons rechtsdistrict woonde, Isaac van Buuren, rond zijn buiten had hij een prachtige botanische tuin aangelegd met exotische bomen en planten. De burenen van Van Buuren is het gebouw van Onderwater! Wat? Water? Nee het gebouw is van Onderwater! De karpers in de vijver ervoor zijn ook onder water. Enne ja, het water stijgt bij ons van Dever ook tot aan de lippen we dreigen zelfs kopje onder te gaan! We willen weer feesten en partijen organiseren, grote bruiloften en ridderspelen. Zoals het eens begon in 1182 toen Lys voor het eerst werd genoemd vanwege het huwelijk tussen Diederic de Grave van Cleven en Margriete de dochter van Grave Floris van Holland. Dat huwelijk werd gevierd met

uitbundige bourgondische feesten en vermakelijke tournooien een feest van enkele dagen lang. Daar moest genoeg ruimte zijn om de kamperenten van alle edellieden, jonkvrouwen en gevolg die dit heugelijk feit mee kwamen vieren te herbergen. Dat deed men niet in een achteraf boerderijtje, dat vier je in en om een Ridderhofstad met allure! We zijn net langs de vermoedelijke plek gewandeld en om het hele gebied gelopen wat eens tot Dever behoorde. Onze taak is het beheren en behouden van wat er nu nog is, we hebben wat in te halen dit jaar. Kom over de brug en gooi eens flink wat 'goudstukken' in de pot onder de regenboog aan de overkant van het water! Wat? Water?

